

Nr. 3-2024

Nannestad Historielag

MEDLEMSNYTT
SKOKLA

Skoklefall: Dølagampen Elstad Jokeren ankommer tunet på Sø-Kringler sammen med kusk Einar Slettum og assistent Steinar Melby – begge kjente personer i hestemiljøet.

Foto: Magnar Haraldsen

Lederen

Jeg håper dere alle har hatt en fin sommer! Det ble vel en sommer med all slags vær, etter en varm slutt på mai ble det dårligere vær. Vi rakk akkurat å ha samlinga på Sør-Kringler 3. juni før været slo om.

Vi har startet opp etter sommeren, med å holde museet åpent på Barnefestivalen 24. august. Veldig mange barn med foreldre og annen familie var innom, og Bosse stilte opp med et helt langbord med leker..

Historiske glimt med Bosse Tangen blir også i høst første mandag i måneden, første gang mandag 2. september.

Medlemsmøtet i september blir en «storjugerkveld» på museet, så har du en god historie kom med den!

På medlemsmøtet i oktober får vi besøk av Vidar Hansen som skal fortelle om Aur-området og Norske Officerers Rideklubb.

Vi vil i september starte opp med aktivitetsekvelder med foto- og slekt spørsmål. Jeg håper det blir godt oppmøte slik at dette blir en aktivitet vi kan fortsette med. Kom gjerne innom bare for en kopp kaffe og en prat også. Første gang blir mandag 7. september.

Vi trenger flere til å bidra på museet, vi har ikke fått noen respons på dette etter tidligere oppfordringer. Kan du tenke deg å være med, så nøl ikke med å ta kontakt!

Jeg benytter anledningen til å ønske dere riktig god høst og håper å se mange av dere på møtene våre!

Berit

Kontingenten for 2024

Faktura for kontingent for 2024 ble sendt ut i begynnelsen av april, med betalingsfrist 24. april. Det er fortsatt en del medlemmer som ikke har betalt kontingenten.

Nannestad Historielag må betale kontingent til Romerike Historielag for alle som står i medlemsregisteret ved starten av året. Vi er derfor nødt til å stryke alle som ikke har betalt innen 20. desember som medlemmer i laget. De som blir strøket vil da ikke lenger motta medlemsblader og informasjon fra Romerike historielag og Nannestad Historielag.

Har du betalt, så er alt i orden og du trenger ikke å gjøre noe. Er du i tvil om du har betalt, så ta kontakt med Cato Sand for å sjekke, mail c-sand@online.no, telefon 91538967.

Vi håper at de fleste som ikke har betalt bare har glemt kontingenten, og at de fortsatt ønsker å være medlem i historielaget!

Klipp fra Romerikes Blad Fredag 30.august 1929

Nannestad almenning

Almenningsstyrets beslutning av 25.juni 1910 om adgang til jakt i almenningen vil bli håndhævet på det strengeste kommende

jaktssæsong. Jaktkort fåes ved henvendelse til styrets formand og koster for bruksberettigede og fastboende innen hovedsognet kr. 1.00 og for andre kr. 15.00 Kortene gjeller for kalenderåret og kan ikke overdrages. Overtrædelse vil bli påtalt.

24-8-29, Styret

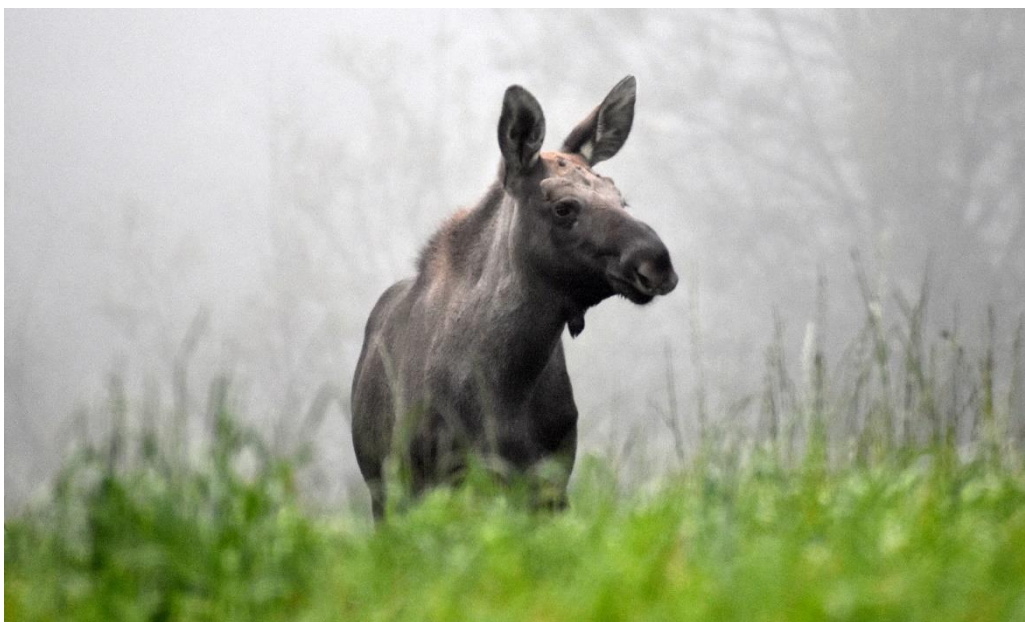

Foto: Inger Bjørndal Foss

Radiohistorie etter krigen

Av Ivar Moholt

Da krigen var over og livet sakte, men sikkert kom over til mere normale tilstander, ble det solgt radioapparater i store antall i Norge. Hele befolkningen skulle ha dette vidunderapparatet som en kunne ta inn hele verden på. Alle var opptatt av nyheter om verdens og Norges oppbygging etter all ødeleggelsen fra krigen.

Radiofabrikkene som hadde overlevd krigen produserte apparater i store mengder. Deler var vanskelig å få tak i. Alle leverandører fra de store fabrikkene i Europa hadde problemer med levering etter bombing og ødeleggelse.

Enkelte norske fabrikker som Tandberg Radiofabrikk og Radionette hadde produsert apparater under hele krigen. Til lager, under streng bevokning av tyskerne og NS-folk. Apparater ble laget og montert, opptelt og pakket inn på diverse lager rundt om i området.

Kontroll av antall apparater ble strengt overvåket av myndighetene. En var redd for at radioapparatene skulle havne på det «sorte marked», og at befolkningen kunne lytte på for eksempel London og få høre nytt om Norge og den tyske okkupasjonen. En var redd for at sannheten om tyskernes problemer på østfronten skulle komme folk for øre. Da kunne moralen bli svekket ble det sagt. Motsatt var nyhetene fra tyske radio-sendinger, der var det kun positive nyheter. Der blomstret propagandaen om at: «Tyskland seirer på alle fronter» osv.

Etter krigen kom storsalget av radioapparater i gang for fullt og det fortelles at både Tandberg selv og hr. Wessel hos Radionette reiste rundt til butikkene med radioapparater i esker. Disse varene ble solgt nesten med det samme, så nye forsyninger måtte til.

Vebjørn Tandberg og Wessel var begge dyktige gründere, og hadde startet egne fabrikker før krigen. De hadde kommet godt i gang og hadde kapital til å produsere uten salg, kun til lager under hele krigen. De tenkte fremover og visste at en dag kom freden og salget skulle skyte rett til værs, noe som viste seg å stemme fortreffelig.

Hvordan fikk Nannestadfolk tak i radioapparater?

Enkelte hadde gjemt sitt apparat før krigen, så ikke tyskerne skulle få beslaglegge dem. Alle med radio ble strengt beordret i 1941/42 til å levere inn sitt apparat til lensmannen i bygda. Nå ble disse gravet fram fra all verdens mystiske gjemmer. Apparaterne ble pakket ut og kontakten satt i, og en kunne høre stemmen fra London og alt nytt allerede på fredsdagen 8.mai 1945.

Naboer og slekt kom sammen for å høre radio. Noen satte apparatet i det åpne vinduet og alle i kretsen kom, stilte seg opp og lyttet til sendingene om et fritt Norge og nyheter om frigjøringen. Det finnes bilder i historielagets arkiv blant annet fra en slik begivenhet utenfor Kaxrud-butikken.

Det var ikke alle som hadde radio fra før. Noen hadde heller ikke strøm. Det var ikke kommet til hele bygda i 1945. Å kjøpe seg nytt apparat var nesten umulig, men etter hvert kom det en radiobutikk i Nannestad, herr Marthinsen. Han holdt til ved bensinstasjonen til Per Slettedal og solgte i noen år etter krigen.

Den mest vanlige måten å skaffe seg radio på var å sende penger med rutebilsjåføren eller godsrutemannen. Disse gikk så ned i Torggaten til Brødrene Faber, eller som de ble kalt: «Brødrene Fabelaktig», og handlet Tandbergradio.

Den het Sølvsuper. Alle hadde hørt dette navnet, så det ble ikke snakket eller diskutert noe om varen som skulle handles. Det var nok med å si: «Jeg skal ha en Sølvsuper».

Bussene sto hele dagen på Ankertorget. De fraktet arbeidsfolk inn til Oslo om morgenen og ventet der hele dagen. De sto parkert på torget for så å befordre alle hjem til Nannestad om ettermiddagen, så sjåførene hadde derfor god tid og var snille og kjøpte med radioapparater til Nannestadfolk. Det var enkleste å gå fra Ankertorget og ned Torggata til Brødrene Fabers Radiobutikk for handel. Derfor ble det så mange Sølvsuper i Nannestad.

De fleste apparater brukte 220V fra lysnettet, men for alle som ikke hadde strøm var batteriradio løsningen. Det var produkter på markedet som bare gikk på batteri. Det var om å gjøre å spare på batteriet, så

konfliktene i heimen oppsto når noen skulle høre andakt og andre ville høre nyheter eller underholdning. Løsningen ble at man spleiset på nytt batteri om dette var å få tak i. En kunne ikke alltid få de varene en ønsket i butikkene rett etter krigen. Rasjonering, tomme hyller eller utsolgt kunne oppleves ofte i den tiden.

Utover 50 tallet ble det lettere og lettere å skaffe seg radio. Reiseradio var liten og lett (Radionette, derav navnet). Radionette Kurér solgte i tusener, ikke bare i Norge, men i hele Europa og Amerika. Kurér reiseradio ble solgt i årevis. Et godt produkt og et godt navn, samt bra markedsføring var oppskriften til suksessen.

Denne radio-kuréeren gikk på batteri og lysnett. Ungdommen fant frekvensen med musikkprogram som f.eks. radio Luxemburg, «The Station of the Stars» som de kalte seg. Mange av ungdommene tok med seg radioen på pike- eller gutterommet for så å lytte til popmusikk utover natten. Trøtte og uopplagte stilte de opp neste dag, men det gjorde liksom ikke noe. De hadde fått en uforglemmelig musikkopplevelse om natten, med sine kjære popartister og platepratere, listetopper, og nyheter fra den moderne verden.

Radio Lux og andre slike kanaler startet som piratsendere helt ulovlig, og ble nøye overvåket av myndighetene som gjorde alt for å stoppe denne galskapen med arrestasjoner av platepratere og beslaglegning av sendeutstyr, samt bøter og trusler. Ikke noe hjalp, bråkemusikk, reklame og moderne ungdomsprating stoppet ikke, bare fortsatte. Myndighetene fortvilte, kunne virkelig engelskmennene tåle slik nymotens bråkemusikk til alle døgnets tider?

Londonregjeringen var ikke begeistret for dette og lagde regler som stengte ute disse stasjonene. De ble regelrett nektet å sende, men her fant man på nye løsninger. De sendte fra skip som lå ankret opp ute i havet utenfor tolvmilsgrensen, og med høye antenner på båten og godt ankerfeste sendte de hele døgnet. Utenfor grensene, på nøytralt område ute i sjøen var det ingen myndigheter som kunne stoppe dem. Her sendte en fra sikker, nøytral grunn, eller hav som det i virkeligheten var.

Alt dette var nytt, spennende og litt ulovlig. Tusen på tusen av mennesker fikk disse frekvenser, og utsenderselskapene tjente masse penger og vokste seg store. Etter noen år som piratsendere kom alt over

i ordnede former. Vi vet at i dag er dette en stor lovlig virksomhet med milliardomsetning som har mange tusen arbeidsplasser. Popindustrien er enorm i verden i dag.

I Norge ble NRK utvidet på Marienlyst, og Store Studio kjente alle lytterne til. Herfra sendte en teaterstykker, radiounderholdning, musikk, konserter, barnetimen og mye andakt. Det var i mange år høytidelig musikk og kristen forkynnelse i radio. Andakten var viktig å få med seg daglig. Spesiell var jula, påsken og pinsen. Da kunne det være helt stille mellom andaktene, i timevis. Ikke noe program, kun pausesignalet som hørtes med jevne mellomrom utover dagen, til en ny andakt eller høyt-travende musikkstykke ble sendt.

Men det var også radioteater med humor, spenning og til og med mord. Dette var det ikke alle som likte. Det gikk ikke an å myrde på radio. Det ble masse diskusjoner og avisskriving om dette. Mord og grusomheter i radio skulle ikke det norske folk høre om, men Paul Cox ble sendt, og etter en musikkintro med pirrende, eggende rytmer hørtes mannen med den sexy stemmen: «God aften, mitt navn er..... Cox». Da satt hele Norge og dirret, lyttet og bet negler. Dette var så spennende at styremøter og arrangementer kunne bli forskjøvet og tilpasset disse sendingene. Noen fortalte at i et bryllup ble det under brudevalsens båret inn en radio, for radioteateret kom nå med siste episode og avsløring av morderen. Paul Cox runget ut i salen og alle gjestene soppet opp og bare lyttet til denne episoden av Cox og Madisonmysteriet.

«Nå kommer barnetimen, nå kommer barnetimen, hysj, hysj, hysj, vær stille som mus». «Dette er barnetimen for de minste». Slik lød det i eteren, og ungene satt forventningsfulle og stille som mus og bare lyttet.

Barnetimen betydde mye for norske barn, og den fikk stor betydning for programvalget i NRK. Det ble lagt mye arbeid i å få barneprogram av høy kvalitet. Skikkelig og ordentlig skulle det vært. Alf Prøysen, Anne Cath. Vestly, Thorbjørn Egner, Onkel Lauritz Johnson, for å nevne noen navn. Alle populære barnetime onkler og tanter.

Disse og mange flere var programledere som skulle bli kjente og kjære minnerike stemmer for generasjoner utover. Vi som er oppe i årene

synger fremdeles på barnesanger og nynner melodier fra barnetimen for de minste: «Å du gode sparegrisen min, nå skal du få ettøringen din»

Vi var veldig mange moralske, forsiktige, redde og blyge på den tiden. Eksempel med barnetimetante Anne Cath. Vestly i 1954. Hun skrev om Ole Aleksander Fillibom-bom-bom. Som skulle få en søster eller bror, og fortalte at barnet lå i magen til mor!!! Da sprakk nesten hele Norges befolkning av sinne. Hvordan i all verden skulle det gå med den fremtidige generasjon når man snakket slik om forplantning og den slags ufyseligheter på radio? Også i barnetimen for de minste da gitt! Hva slags folk skulle det bli av oss nå? Moralens forfall er i gang! - Vi ler av dette i dag, det er flyttet mange grenser siden 1954.

Idrett var populært å formidle på radio. Ivrige lyttere satt benket rundt apparatene og noterte rundetider i skøyteløp, og brølte unisont når det ble skåret mål for Norge i landskamper. Skihopp og langrenn ble grundig referert, og vi satt svette og slitne etter 5 mila i Kollen. En var jo nesten med selv, så dyktig ble det formidlet.

Hjallis, Hjalmar Andresen, helten på skøyter fra 1952 OL i Oslo ble vel kanskje den første rikskjendisen i Norge, tett fulgt av Rolf Kirkevåg, programleder og kreativ underholder, og Halfdan Hegtun, eller Even Brattbakken som rollefiguren hans het. Han prata Hedmark/Toten dialekt, og kunne være både samfunnsrefser og underholdningsartist. Disse kara, og mange flere, ble etter hvert nesten som familie-medlemmer hos det norske folk. En syntes de var inne i stua sammen med oss, nesten som kjære venner samlet rundt radioen.

Gullalderen i norsk radio var utvilsomt i 50 åra. Alt som ble servert fra NRK var nytt for oss. Dette var en moderne måte å gi menneskene opplysning og underholdning på. Det ble utereportasjer fra inn- og utland, og i 1953 reiste Hartvig Kiran, NRK journalist, til Nederland for å dekke flommen og oversvømmelsene der. Dette var så dyktig og profesjonelt utført at det blir brukt den dag i dag til undervisning for nyutdannede journalister.

Vi fikk utvidet vår horisont, og praten og diskusjonene mellom familiemedlemmer og arbeidskamerater fikk heretter et mye større utvalg av diskusjonstemaer. Var vi i ferd med å bli et klokere folkeslag?

FM (frekvensmodulasjon) sendinger kom i gang fra Voss. En radio-sender var laget for å sende FM der borte. Dette var nyvinning. FM

sendte med mindre støy og sus, og vi kunne ta inn svensk radio P1, P2 og P3.

Vi hørte på svensk musikk, svensk tale og svenske underholdningsprogram. Dette ble årsaken til at vi nordmenn forstår svensk språk mye bedre enn svenskene forstår norsk. Svenskene hørte ikke på NRK, og derfor opparbeidet de ikke noe språkkøre for norsk språk.

Alle radioapparater var lisensbelagt. Lisens for radio var kr.20.00, noe av den høyeste lisenspris i Europa.

FM sendinger var til å begynne med lite mottagervennlige da de fleste radioapparater var bygget for AM (amplitudemodulasjon). Dette ble løst ved å sette inn en adapter. Først i 1979 ble det flere FM sendinger enn AM sendinger. FM ble brukt fram til 2017, da ble FM nettet nedstengt og DAB (Digital Audio Broadcasting) overtok.

Den digitale tidsalder er vi nå inne i, og dette blir spennende framover. «Hvordan skal det gå nå», blir det sagt, noe menneskene har sagt til alle tider. For hver eneste nyvinning som kom og ble oppfunnet...

Hvordan skal dette gå???

Da sier vi heller: Det er kun vår egen fantasi som setter begrensningen for utviklingen!

Første foto utlånt fra Ivar Moholt.

Øvrige foto: Inger Bjørndal Foss

AnnONSE i Romerikes Blad 28.februar 1930:

RADIO. Nannestad

Lampe- og krystallapparater, tilbehør og deler.
Vi oppsetter gratis på prøve.

A. Marthinsen, Autorisert Radioforhandler

Redaktøren har bodd 8 år i Stokke, og tillater seg derfor å legge ved denne annonsen fra Tønsberg Blad, datert 31.mai 1945:

Skogtun ungdomssenter

Bedehuset Saron i vestre Nannestad var blitt for lite, samtidig som Norsk Luthersk Misjonssamband trengte et nytt leirsted. Et samarbeid dem imellom for å dekke begge behov, resulterte etter hvert i at Skogtun ungdomssenter ble etablert, og leirlokaler bygget på eiendommen Myrvang.

I 1965 var det dannet en leirkomite som skulle vurdere beliggenhet. Med i denne komiteen var blant annet Knut Melby. Tora Stendal tilbød bedehustomt på sin eiendom Myrvang, men styret i Saron synes den ble for stor, og mente den passet bedre som leirsted. Leirkomiteen syntes eiendommen var godt egnet, men fikk mye motstand fra folk som mente leirstedet burde ligge ved et vann.

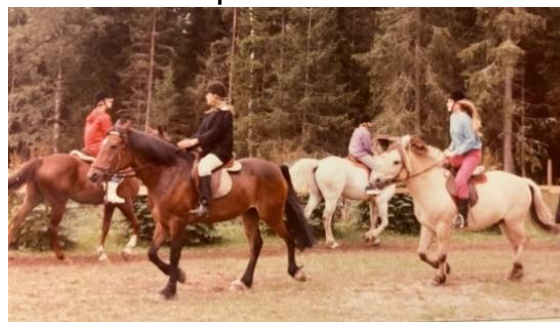
I 1966 bestemte styret i Saron seg for å kjøpe stedet, og bygge bedehus og weekend-sted. På samme tid døde Tora Stendal. Det kom frem at hun hadde avslått et tilbud på kr.100.000 for eiendommen, og i stedet hadde tilbudt den til bedehustomt for kr. 20.000, som var gjelden på stedet. Dette førte til holdningsendringer, og på nyåret 1967 ble et

samarbeid innledet. Det ble dannet styre for Myrvang, byggekomite og finanskomite. Stedet fikk også nytt navn, Skogtun Ungdomssenter. I skjøtet gjør Toras arvinger det klart at det ikke skulle selges eller bygsles tomter fra eiendommen

Stedet ble innviet høsten 1969. Ny bestyrer-bolig sto ferdig i april 1989 og stall ble bygd i 1992. Det ble drevet rideskole, som ga et godt overskudd til Skogtun. Rommene ble pusset opp i 1994 og 2001.

Andre aktiviteter på Skogtun var leirer som minileir, sommerleir, dyreleir, nyttårsleir, pensjonistleir, rideleir og Western Camp.

Western Camp lå i telt ved Råsjøen, og red på tur derfra. Det var mange dyktige og ivrige leirledere, og et godt miljø for både ungdom og hester. Det har vært fotball- og hest-weekend i høstferien, og påskemøte for voksne.

*Til høyre:
Cowboykveld på
den første
barneleiren i 1970*

*Til venstre:
Mannequin-
oppvisning på
Motehuset Skogtun*

Ellers ble Skogtun leid ut til grupper som hadde sine arrangementer eller fellesmøter der, og til menigheter som hadde konfirmantleirer der. Stedet ble også flittig brukt til bryllup, konfirmasjonselskaper og andre private sammenkomster.

Blant bestyrerparene kan nevnes Anny og Halvard Krogh, Grete og

Tormod Gaustad, Lillan og Frode Frogner, Grete og Cato Slettmoen, Solveig og Roald Hansen, Line og Geir Bjørkevold. I tillegg til bestyrerne var følgende husmødre/kokker: Hege Søvde Nordby, Sissel Skaar Husebråten, Anna Jofrid Myklebust, Sigrid Sjursen.

Grensene var flytende for bestyrerne og husmødrene, de fungerte som ledere, internathusmødre og kokker etter som hvor mange som fylte rollene. Hege Søvde Nordby hadde for eksempel mer ansvar fordi det da ikke bodde andre bestyrere der. Uansett var de alle innstilt på å drive stedet så alle som kom innom ville trives der.

I begynnelsen av 2000-tallet valgte Misjonssambandet å satse mer på sitt andre leirsted, Solbukta i Fredrikstad kommune, og Skogtun ble derfor solgt. Stedet har i ettertid vært flyktningmottak, og brukes nå som bolig for gjestearbeidere.

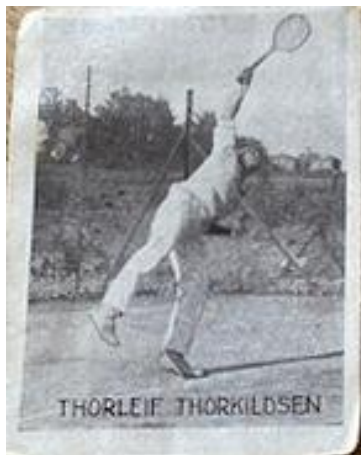
Alle foto utlånt av Ingrid og Steinar Melby
Info samlet 2007+ 24: Inger Bjørndal Foss

Kortene i metallesken

Av Inger Holter Holmgrunn

«I sakene etter far, Bjarne Holter, fant vi en metalleske med mange små kort på 3 x 6 cm.

Det er flest bilder av idrettsfolk med en liten beskrivelse av prestasjonene deres. Det er bilder av fotballspillere, men også bilder av klubbblag og landslag. Det er bilder av tennisspillere, stupere, svømmere og kunstløpere.

Thorleif Thorkildsen
«Vår bedste mandlige
tennisspiller, flere gange
Norgesmester»

Sonja Henie
«Som hennes anden
idrett nevnes tennis»
I 1929 3dje best i NM

Sverre Berg-Johansen
«En av landets beste
fotballspillere, deltatt
på landslaget»

Jomås-Storm, debuterte i 1930

Så er det mange hestebilder, bl.a. fra løp på Bjerkebanen, sprangridning, dressurridning mm.

Det er også historiske bilder fra serien « Norges kongerekke».

Nederst på alle bildene står det:
«TIEDEMANNNS - kvalitetsmerket
for alt i Tobak fra 1778 til i dag -
det beste av det beste».

Dette er antagelig bilder som fulgte med tobakkseskene for en del år siden, og lenge før tobakksreklame ble ulovlig.

«Jens Raabe som bare er 11 år gammel, deltok i rytterkonkurransen på Bislet 10.mai 1930, og viste sig som en av klassens aller beste. En vordende storrytter»

Foto av kortene: Inger Holter Holmgrunn

Klipp fra Romerikes Blad 20.april 1945:

Fra Nannestad Jordstyre

Begrensning av tobakksdyrkingen 1945 – Tilleggsbestemmelser.

I Landbruksdepartementets, produksjonsdirektoratets rundskriv nr.21 1945 og på skjema nr.11 1945, (Paalegg om åkerarealet 1945, pkt.3a), er det gitt bestemmelser om begrensning av tobakksdyrking i 1945. disse bestemmelser er no forandret og skal lyde som følger: Det er i år forbudt å dyrke tobakk på kontrakt for salg eller fremstilling av nikotinveske. Jordbrukere og hageeiere kan på egen hånd dyrke tobakk til eget bruk på inntil 20 kvm. pr voksen mannsperson (over 18 år) som har rasjoneringskort for tobakk. Herunder kan kun regnes brukeren selv, kårfolk og faste arbeidere på gården, ikke sesongarbeidere. Det samlede tobakksareal må under ingen omstendigheter overstige 5 pct. av det areal som nyttes til poteter og grønnsaker på eiendommen. Dette får særlig betydning for villaeiere og småbruk. Det er forbudt å leie jord for dyrking av tobakk. Parselldyrkere har ikke anledning til å dyrke tobakk på sine parseller. Videre gjøres oppmerksom på at gårdsarbeidere, husmenn og lignende med egen jord ikke har anledning til å dyrke tobakk både på egen jord og på gården hvor de arbeider. Disse må i tilfelle dyrke tobakk på den eiendom de selv disponerer.

Høytidelig markering frigjøringsdagen

Tekst og foto: Magnar Haraldsen

Arrangementet startet som vanlig med flaggheising utenfor kommunehuset, før det ble en seremoni ved minnesteinen for Arthur Daniel Engelsrud, den eneste fra Nannestad som omkom direkte under 2. verdenskrig.

Til stede på det som i dag er markering av både frigjøringsdagen og den nasjonale veterandagen, var i tillegg til Kåre Syltevik (102), den eneste

gjenlevende fra motstandsbevegelsen i Nannestad, de som har tjenestegjort for internasjonale styrker i nyere tid. Syltevik var etterretningsoffiser under 2. verdenskrig, og har også skrevet bok om dette. Også mange andre interesserte møtte opp for å delta på markeringen.

Kåre Syltevik er her sammen med ordfører Christian Bendz og kultursjef Håvard Stamsø-Ellingsen

Flaggheisingen sto Nannestad 1. speidergruppe for, til fanfare av elever ved Nannestad kulturskole.

– Dette skal ikke skje igjen

Fra Nannestad kommune deltok blant andre ordfører Christian Bendz, som holdt tale og la ned en krans ved minnesteinen for Engelsrud.

– Denne dagen er en hyllest til alle veteraner og soldater som passer på oss, og som har passet på oss. 8. mai 1945 er og blir en stor dag i Norsk

historie. Endelig kunne blendings-gardinene tas bort, og man kunne komme seg ut og se det norske flagget vaie i takt med jubel og glede. Men vi skal også minnes alle som ikke fikk oppleve 8. mai for 79 år siden. Vi har i ettertid stadig minnet oss på om at dette skal ikke skje igjen. Men daglig minnes vi på krigen i Ukraina. Flere av dere som er her i dag har vært en del av internasjonale styrker, og uten dere vet vi heller ikke hvordan det ville utviklet seg, sa ordføreren blant annet.

Den siste motstandsmannen

Etter seremonien i kommunehusets borggård, ble gjestene invitert til frokost, kaker og kaffe i Kafé Hestehoven i Nannestad kommunehus.

Vi opplever gjennom media, og foreløpig kun der heldigvis, krig hver dag. Til årets markering av frigjøringsdagen hadde Nannestad kommune

invitert oberstløytnant Palle Ydstebø, som i samtale med major Hilde Enger Haugen ga et lite innblikk i verden i dag, blant annet med en beskrivelse av krigen som pågår i Ukraina. – Det viktigste for Norge i tida framover er å støtte Ukraina med utstyr, og samtidig bygge opp eget forsvar, sa oberstløytnanten.

– Vi kan ikke ta noe for gitt

På spørsmål fra Haugen om hva frigjøringsdagen betyr for ham, svarte Ydstebø dette: «Det er en påminnelse om at vi ikke kan ta det demokratiet og den friheten vi har for gitt. I lyset av den situasjonen vi opplever i dag, med krigen i Ukraina, så er det en påminnelse om at det også er en daglig kamp for det samfunnet og den friheten vi har i dag. Vi kan ikke ta noe for gitt. Dette er noe vi jobber med hele tiden».

Ydstebø snakket blant annet også om viktigheten av å ruste opp et forsvar igjen, et forsvar som er «rasjonalisert» over flere tiår. Ydstebø snakket også om at Norge er kommet i en ny situasjon som NATO-medlem nå når også Finland og Sverige har blitt medlemmer i forsvarsalliansen.

Norge får en ny rolle

– NATO ble etablert nettopp for å sikre vesten mot et aggressivt Sovjet. Denne situasjonen har vi fått igjen, og NATO er ikke mindre viktig nå enn da. Alliansen er viktig for å sikre de vestlige demokratiene. Norge er ikke lenger alene som NATO-land her i nord. Norges rolle endres. Hvis NATO-styrker skal til Sverige og Finland kan dette skje gjennom Norge, som da får et mottakelsesansvar til våre naboland i øst. Området rundt Gardermoen, med en stor flyplass, vil få helt andre roller, sa Ydstebø. Han kom i sine analyser av verdensbildet også inn på hva han tenker om situasjonen for Kina og Taiwan.

*Janne Berglund
avsluttet
arrangementet
med flott sang
og musikk*

*Flaggheising
ved
kommunehuset*

Skoklefallsdag med Norges mest premierte dølahingst mellom skjækene

Tekst og foto: Magnar Haraldsen

Markeringen av skoklefallsdagen er en tradisjon i Nannestad Historielag. Og som så mange ganger før ble dagen markert hos Kari og Kåre Homble på Sør-Kringler.

Einar Slettum og døla-hesten Elstad Jokeren sto for symbolikken ved at harva ble spent fra på tunet hvor om lag 30 personer hadde møtt fram. Odd Vollaug fortalte om den flotte hesten, som har en flott CV.
– Han er en 14 år gammel avlshingst, den mest premierte dølahingsten i Norge, med sine første-premier på eksteriør, og elitepremier på avkommene. Han blir stort sett brukt til turkjøring, ridning og er et fast innslag 17. mai i Maura. Han har også deltatt på dressurstevner, sa Vollaug. Hesten eies av Tonje Vollaug Slettum og Einar Slettum.

Odd Vollaug forteller om hesten

Som vanlig sto rømmegrøt på menyen, og den gikk unna i det flotte været. Serveringen ble besørget av Inger Holter Holmgrunn og Anne-Lise Vollaug. Villy Ruud sto for underholdningen. Skoklefallsdagen er en merkedag på Østlandet, som markerte dagen da våronna var ferdig. I innlandsbygdene var datoen 3. juni. I kystbygdene ble skoklefallsdagen lagt til en dag i slutten av april eller i begynnelsen av mai.

Gården Sør-Kringler består av mer enn 20 forskjellige bygninger. Alle er slik de var da de ble bygd. Kringler-grenda, fra Kringler skole i sør til hoved-gården Sør-Kringler i nord, står nesten urørt.

Før arrangementet på Sør-Kringler fikk medlemmer fra Fortidsminneforeningen en kortversjon av Kringler skoles historie, fortalt av Berit Schei-Hagen og Halvor Tangen.

Tangen, som selv var elev der i sju år, fortalte flere morsomme historier fra tida på skolen, hvor blant andre Sigrid Dahl og Johan Ryddingstad var lærere.

Halvor Tangen forteller

To kunnskapsrike menn i «alvorlig» samtale, Kåre Homble (t.v.) og Ivar Moholt

Kringler skole står på lista over eiendommer som Nannestad kommune ønsker å selge.

Skoutstilling på museet

Av Inger Holter Holmgrunn

Da det det siste året har vært mange fine utstillinger på museet i Nannestad, bestemte Bygdekvinnelaget seg for å sette opp utstilling av sko og støvler. Vi etterlyste fottøy med tilbehør i alle varianter,

og inn kom mange par som publikum kjente igjen fra sin egen tid, og som de husket foreldre og besteforeldre brukte.

Bildene viser et stort utvalg. Her var det

spisse og trange selskapssko med gummiknotter på hælene så det ikke skulle bli merker i parketten Her var det sko og veske med motiv av Marilyn Monroe, kalosjer for både damer og herrer, fotformsko, gamle skistøvler med mye mer.

To par med knappestøvler var og med. Det ene paret er brukt av Astrid Bjerkek, da hun var saueklipper på Folkemuseet for mange år siden sammen med Margit Vollaug. De skal ha tilhørt hennes sviger-mor Anna Bjerkek.

Biblioteket bidro med bøker om sko- og klesmoten fra før krigen og vi hadde, og damebladet "Alle kvinner" som viste klesmoten for mange tiår tilbake.

Bilde 1 og 2: Inger Holter Holmgrunn, Bilde 3, 4 og 5: Unni Breen Vinge
Bilde 6 og 7: Bedia Atalay

Unnis lille

Av Unni Breen Vinge

Vinteren var en herlig tid. Så fort vi var ferdige med leksene våre, var det ut for å spenne på oss skiene. Resten av dagen var vi bare innom kjøkkenet for å bytte votter. De våte vottene ble hengt over svartovnen og det freste så festlig når vannet dryppet ned på ovnen.

Lillebroren min var eier av en kjelke. Vi andre skled på papirsekker. Jeg lot meg en dag overtale til å skli nedover den bratteste bakken med lillebroren min foran meg på kjelken. Det ingen av oss visste var at det et stykke ned i bakken hadde dannet seg en stor snøskavl. Gjett om vi fikk oss en overraskelse da kjelken lettet og før rett ut i lufta. Svevet ble ikke langt, men nedslaget var fjellstøtt og begge kjelkemeiene brettet seg ut til siden på kjelken. Der satt vi begge to – lettere sjokkskadd – på en havarert kjelke. Bra at det var nok papirsekker å ta av på den tiden.

Klipp fra Romerikes Blad 20.april 1945:

Nannestad Kino, Holter

Lørdag 7 og 9. Barn adg. SNURRIGA FAMILIEN Thor Modéen, Åke Søderblom Vanvittig svensk filmfarce.	Søndag 7 og 9. Kun voksne. Den svenske storfilm ETT BROTT Karin Ekelund, Edvin Adolphson
--	---

Nannestadvegen

Veien fra Gjerdrum til Hurdal gjennom Nannestad er gammel, og var allerede i begynnelsen av det 11. århundre flittig brukt av pilegrimer på vei til Trondheim. I 1220-årene brukte også Kong Håkon veien på sin jakt etter ribbungene. I begynnelsen av det 16. århundre ble det transportert planker og bord som kom fra vannsagene, spesielt fra Hurdal.

11. mai 1826 ble veien rotelagt som bygdevei. Veien gikk fra Hurdals grense over Tangen, vest for Sundby, videre Herstua, Stanger, Bjerke og Nannestad kirker, Engelstad, Rus, Haugen, Austaddalen og Eik fram til Holter.

22. mars 1875 drøftet Nannestad Herredstyre et spørsmål om anlegg av ny vei fra Skedsmo-korset gjennom Gjerdrum og Nannestad. En motivering for vei-prosjektet ble sendt amtmannen. Her står det: «Nannestad Herred ligger som bekjent 1 til 2 Mile fra Jernbane og almindelig Hovedvei, og fra 1 ½ til 3 ½ Mile fra den chausserede Del af Trondhjemsveien.

Enten man nu paa den ene Side vil naa Jernbanen, eller paa den anden Side Chausseen, saa er Forbindelsesveiene dermed under almindelige Omstændigheder meget daarlige, og undertiden, naar sterkt nedbør inntreffer, og især Høst og Vaar, saagodt som ufremkommelig med tyngre Læs, hvorfor man til enkelte Tider av Aaret bliver udestængt fra almindelig Konkuranse på vort Verdens-marked Christiania»

Amtsingeniøren fant det rimelig at veien skulle klassifiseres som hovedvei, men det måtte da gjennomføres en generell utbedring og undersøkelse av veiprojektet. Kaptein F. Bergh ble anmodet om å gjennomføre vei-undersøkelsen, og la fram sitt resultat i 1878. Kostnadsoverslaget for en lengde av 57 700 alen var 65.000 spd.

5. mai 1880 var det et fellesmøte på Eksvad meieri hvor veidirektøren, amtsingeniøren, representanter fra Nannestad og Gjerdrum og lensmennene var til stede. «I den der afholdte Diskussion enedes man at tilraade Ønskelighed af, at en Hovedveislinie ble undersøkt over Eksvad Bro med en forgreining i Nannestad til Homble og til Engelstad – som vedlagte Kart udviser, hvilket ogsaa kunne tjene som Omlægning af den gamle, meget bakkede Vei mellom Homble og Engelstad, saaledes at

Nannestad paa den Maade fik sin Vei udbedret saavel over Gardemoen til Trøgstad Jernbanestation som gjennom Gjerdrum til Christiania.»

Hovedvegsanlegget fra Trøgstad (nå Jessheim) jernbanestasjon over Gardermoen, Engelstad til Homble med arm til Eksvad bro ble høsten 1882 åpnet for trafikk.

Ombygging av Eksvad bro var ferdig i 1885 og strekningen Austaddalen – Eksvad bro – Homble, med arm til Engelstad, sto ferdig i 1889. Partiet Nannestad kirke til Homble var ferdig i 1896, mens parsellen Austadalen til Løken var klar i 1898.

I 1896 startet arbeidene på strekningen mot Gjerdrum og Skedsmokorset. På statsveibudsjettet var det oppført 20 100 kr. som første bevilgning. Hagadalen var det største problemet: «Overgangen over Hagadalen, der er et vanskelig teknisk Spøragsmaal, maa blive Gjenstand for nærmere Overveielse.»

Hele hovedvegsanlegget ble åpnet for trafikk i 1907. Prisen var 535 608 kr. for 30,9 km.

For å få en sammenheng mellom hovedveganleggene fra Skedsmokorset til Engelstad og mot Lilleplassen på Gardermoen skulle partiet Engelstad – Lilleplassen bygges når de andre strekningene var nesten ferdige.

I ettertid måtte Eksvad bro bygges om i 1922, og Bjerkebakkene mellom Nannestad kirke og Bjerke ble lagt om i 1933/34.

I 1931 ga Stortinget samtykke til forskuddsvis å opparbeide veien fra Nannestad til Herstua. Veien videre ble lagt til Nordmokorset hvor forgreiningen til Nøte Bru skulle fange opp trafikken fra Nannestad og armen til Nordbråten skulle bedre forbindelsen på vestre side av Hurdalssjøen.

Veien videre mot Hurdal var også en gammel ferdselsvei, og den ble i 1826 opptatt som bygdevei og rotelagt. Allerede i 1828 foreslo Veginspektør Buchholz at veien på vestsiden burde bli hovedvei og den gamle på østsiden nedlegges som hovedvei. På et møte i 1940 var Nannestad formannskap ikke enig med veidirektøren, og Akershus amtsformannskap avslo i 1843 å gi bidrag til dette veiarbeidet.

I 1863 oppnevnte imidlertid Nannestad formannskap en komite som skulle utrede et forslag til veilinje på vestre side av Hurdalsjøen. Komiteens forslag gikk ut på å starte ved tørkehuset på Tangen, videre over gårdsplassen, langs sjøen så nær «Sandfaldet» som mulig til Tangens sommerfjøs. Deretter til Larsbråten og til den nye vei som «D.Hrr. Grossererne Mathiesen og Tostrup allerede have opparbeidet paa Sandnæssæter Eiendom», Komiteen mente dette 11 200 alen lange stykket burde bygges, men mener Nannestad alene ikke kan ta på seg utgiften på mer enn 1 000 spd.

Veiarbeidet ble iverksatt samme år, og sto ferdig i 1865. Grusingen av veien Tangen – Hurdals grense ble utført som pliktarbeid etter vegloven §34.

I 1929 besluttet Nannestad herredstyre:

«a. Nannestad herredstyre andrar om at veianlegget Hurdal grense – Sundby må bli opptatt på fylkets veiplan som bygdevei med ½ statsbidrag under klasse II nr.3 – uten at herredstyret dermed forplikter sig til å opta anlegget på herredets budgett i de nærmeste år.

b. Herredstyret andrar om at veiprojektet allerede i år må bli detaljundersøkt og beregnet.»

Veianlegget Brustad – Nannestad grense – Sundby ble tatt opp på statsvegbudsjettet for terminen 1936/37 som bygdevei med ½ statsbidrag.

Informasjon og sitater hentet fra:
Akershus Fylkes Veghistorie, v. Ingeniør J. Gjærum.

Utgitt i 1954, P. Solberg Trykk

PS.

Uten noen sammenheng egentlig, (og på feil side av kommunegrensa), men i skogen ved Trandum fant red. en gang dette skiltet. Bilveien her var med årene blitt noe redusert.

Foto av tilfeldige småveier og sammendrag av tekst: Inger Bjørndal Foss

Program høst 2024

02.09.2024 kl. 11:00+18:30 **Historiske glimt** ved Bosse Tangen
Tema: Opptak av intervju med Margit Hermansen

26.09.2024 kl. 19:00 **Medlemsmøte**: «Storjugerkveld» på museet

07.10.2024 kl. 11:00+18:30 **Historiske glimt** ved Bosse Tangen
Tema: Opptak av intervju med Olaf Låvegg

24.10. 2024 kl. 19:00 **Medlemsmøte** - Vidar Hansen forteller og viser bilder:
Militæret og garda på Aur, samt Norske Officerers rideklubb

04.11.2024 kl. 11:00+18:30 **Historiske glimt** ved Bosse Tangen
Tema: Opptak av intervju med Steinar Nygård

21.11. 2024 kl. 19:00 **Medlemsmøte** - tema annonseres senere

02.12.2024 kl. 11:00+18:30 **Historiske glimt** ved Bosse Tangen
Tema: Opptak av intervju med John Næss

Desember - Julemøtet -mer info senere.

I desember blir det tradisjonen tro julepyntet museum – Jul på Grindaker.

Det kan bli endringer, følg med på vår hjemmeside og FB Nannestad Historielag. Arrangement i museet annonseres på FB Nannestad Bygdemuseum. En utstilling om småindustri fra et område i bygda er under planlegging.

Slekt og Foto og annen lokalhistorie

Vi vil i september starte opp med aktivitetsekvelder med foto- og slekt spørsmål. Det er lov å ta opp andre temaer også. Kom innom museet hvis du har saker du vil diskutere eller om du bare vil ha en kopp kaffe og en prat.

Første gang blir mandag 9. september, deretter mandag 14. oktober og mandag 11. november.

Styret:

Berit Schei Hagen	Leder	beritsch.hagen@gmail.com	tlf. 905 84 717
Villy Ruud	Nestleder	vi-ruu@online.no	tlf. 911 68 671
Cato Sand	Kasserer	c-sand@online.no	tlf. 615 38 967
Roy Carlsen	Sekretær	rocarls@online.no	tlf. 928 93 712
Svein Åge Nygård	Styremedlem	sva-nyga@online.no	tlf. 906 14 874
Svein Monsen	Web	sveinlmm@gmail.com	tlf. 905 52 747

Vararepresentanter: Ola Habbestad – Kari Bakken – Carl Harald Holter

Skokla-redaksjonen:

Villy Ruud	vi-ruu@online.no	tlf. 911 68 671
Unni Breen Vinge	un-b-vi@online.no	tlf. 971 71 700
Inger Bjørndal Foss, redaktør	ingerfo@gmail.com	tlf. 922 34 585

Følg oss på vår hjemmeside: <http://nannestadhistorielag.lag247.no/>
og på Facebook, Nannestad Historielag

Vil du støtte oss med din grasrotandel?

Med vennlig hilsen
Nannestad Historielag
Berit Schei Hagen: Leder

Adr.: Holtervegen 26,
2034 Holter

beritsch.hagen@gmail.com